

Δράσεις καλλιέργειας Ήπιων Δεξιοτήτων του Ενεργού πολίτη σε ένα Δημοκρατικό σχολείο: Ιστολόγια, Όμιλοι

Μίχου Περιστέρα

Msc. Α.Π.Θ., Msc. ΠΑΜΑΚ, 2^ο ΓΕΛ Ελευθερίου-Κορδελιού Θεσσαλονίκης

Email:perimixou@gmail.com

Περίληψη

Το παρόν άρθρο στοχεύει στον εμπλουτισμό του μαθησιακού περιβάλλοντος με στοιχεία κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων ώστε διαρκώς να εκδημοκρατίζεται. Οι κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες καλλιεργούνται με δραστηριότητες σε υποστηρικτικό περιβάλλον. Το περιβάλλον είναι δια ζώσης στην τάξη και σε όμιλο, ψηφιακό σε ιστολόγια και έξω από το σχολείο με μνημόνιο συνεργασίας με το Τελλόγλειο ίδρυμα τεχνών. Τόσο τα ιστολόγια, όσο και η outdooreducation λειτούργησαν ως καλές πρακτικές έρευνας δράσης: Με τα ιστολόγια οι μαθητές/τριες διερεύνησαν τις ανάγκες τους στο σχολείο και διαμόρφωσαν μια κοινωνική ταυτότητα συμμετοχής. Με τη συνεργασία με το Τελλόγλειο οι μαθητές/τριες του Ομίλου απέκτησαν μία κοινωνική ταυτότητα εκπροσώπων του σχολείου στην τοπική κοινωνία της πόλης μας.

Λέξεις κλειδιά: Ήπιες Δεξιότητες, Ιστολόγια, Όμιλοι, Υβριδικό περιβάλλον μάθησης

Εισαγωγή

Αφετηρία της σκέψης και της [παρούσας] δράσης

Στα πλαίσια ενός Δημοκρατικού Σχολείου ανακύπτουν διαρκώς προβληματισμοί με ποιους τρόπους μεταδίδουμε αξίες στους μαθητές/μαθήτριες, αν τους/τις προσφέρουμε ευκαιρίες να καλλιεργήσουν και να αξιοποιήσουν τις δεξιότητές τους, αν εφαρμόζεται άμεσα και πρακτικά η δημοκρατία με συνεργασίες μέσα στο σχολείο, αλλά και έξω από το σχολείο, με την ευρύτερη κοινότητα και φορείς της πόλης μας.

Εντοπίζουμε ως προς τις παραδοχές και τις πρακτικές μας ότι η δομή του μαθησιακού περιβάλλοντός μας στην τάξη στηρίζεται κυρίως στο περιεχόμενο της μάθησης με την έννοια της κάλυψης και της λεπτομερούς παρουσίασης της ύλης και στη σχέση αμοιβαιότητας που προσπαθούμε να καλλιεργήσουμε ανάμεσα σε εμάς και στους μαθητές/τριες μας. Με αυτήν τη δομή, όμως, και παρά τις πολύ καλές διαθέσεις και από τις δύο πλευρές, πολλοί μαθητές/τριες, για διάφορους λόγους, παραμένουν συμμετοχικά αόρατοι, δε νιώθουν το σχολείο ως ένα ασφαλές περιβάλλον μέσα στο οποίο θα μπορούσαν να καλλιεργήσουν την προσωπικότητά τους, τις ήπιες δεξιότητές τους και την κριτική τους σκέψη.

Αναστοχαζόμαστε σε σχέση με τις παραδοχές και πρακτικές μας αν μπορούμε να εμπλουτίσουμε τη δομή του μαθησιακού περιβάλλοντος, τυπικού (επίσημο πρόγραμμα σπουδών) ή άτυπου (προγράμματα, όμιλοι) με στόχο τη μείωση των παραπάνω φαινομένων. Είναι σημαντικό κάθε μαθητής/τρια να αναγνωρίζει τις αξίες που τον/την χαρακτηρίζουν, να τις βελτιώνει, να τις αλλάζει ή και να τις υπερασπίζεται (αυτεπίγνωση). Να βρίσκει κίνητρο σε ό,τι κάνει ώστε να είναι δεκτικός στις *ευκαιρίες* που του δίνονται και να επιμένει με θάρρος και πειθαρχία στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων του (αυτοδιαχείριση). Να αναγνωρίζει και να αξιοποιεί τη στήριξη από το σχολείο και την κοινότητα (κοινωνική επίγνωση). Να *συνεργάζεται*, να συμμετέχει και να επικοινωνεί μέσα σε ένα *ασφαλές* και υγιές περιβάλλον σχέσεων (δεξιότητες για διαπροσωπικές σχέσεις). Τέλος, είναι σημαντικό κάθε μαθητής/τρια να αναπτύσσει την *κριτική* του σκέψη όσον αφορά *ήπιες* δεξιότητες, όπως, τη λήψη αποφάσεων για κοινωνικά προβλήματα (υπεύθυνη λήψη αποφάσεων).

Ένας τρόπος ενίσχυσης της διδασκαλίας των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων των μαθητών/τριών (αυτοεπίγνωση, αυτοδιαχείριση, κοινωνική επίγνωση, δεξιότητες για διαπροσωπικές σχέσεις, υπεύθυνη λήψη αποφάσεων) στα πλαίσια του

δημοκρατικού σχολείου είναι η εφαρμογή ειδικά σχεδιασμένων δραστηριοτήτων στα πλαίσια δομημένων προγραμμάτων. Ένας δεύτερος τρόπος είναι η δημιουργία υποστηρικτικού σχολικού περιβάλλοντος.

Ο πρώτος τρόπος για τη δραστηριοκεντρική μάθηση επιβεβαιώνεται και από τις πρόσφατες έρευνες των: 1) Weiping Hu, Xiaojuan Jia, Jonathan A. Plucker & Xinxin Shan (2016) και 2) Loredana Lombardi, Valérie Thomas, Julie Rodeyns, Frederick Jan Mednick, Free De Backer & Koen Lombaerts (2021). Οι δύο έρευνες επιβεβαιώνουν και επεκτείνουν τη δραστηριοκεντρική μάθηση. Συγκεκριμένα:

Στην πρώτη έρευνα αποδεικνύεται ότι οι δραστηριότητες εμπλέκουν τους μαθητές/τριες όταν σχεδιάζονται με τρόπο ώστε να παρέχουν εσωτερικά κίνητρα σε αυτούς. Επιπλέον, διαπιστώνουμε ότι τα εσωτερικά κίνητρα όπως προτείνονται από τους ερευνητές στηρίζονται σε ικανότητες για δημοκρατικό πολιτισμό: Η τόνωση ενδιαφέροντος στηρίζεται στην ευελιξία και προσαρμοστικότητα, η γνωστική σύγκρουση στην επίλυση γνωστικών συγκρούσεων, η κοινωνική κατασκευή στην επικοινωνία και αυτορρύθμιση, η μεταγνώση στην αυτόνομη μάθηση (στιλ μάθησης, τύπο νοημοσύνης), η εφαρμογή και μεταφορά στην κριτική κατανόηση του εαυτού και του κόσμου.

Στη δεύτερη έρευνα αποδεικνύεται ότι οι δραστηριότητες καλλιεργούν την κριτική σκέψη και τις δεξιότητες των μαθητών, όταν σχεδιάζονται με πρακτικές ώστε να προωθούν την ενεργή μάθηση, μέσω της οποίας οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν την ευθύνη της μάθησής τους. Επίσης, αποδεικνύεται ότι μόνο μέσα σε μία δημοκρατική χώρα μπορεί να συμβεί αυτό. Τέτοιες πρακτικές δραστηριοτήτων που καλλιεργούν την κριτική σκέψη (ερμηνεία, ανάλυση, συμπέρασμα, αξιολόγηση, εξήγηση, αυτορρύθμιση) είναι: Για την ερμηνεία: καταιγισμό ιδεών, εκμάθηση μεταξύ ομοτίμων, ομαδική εργασία και συζήτηση, αμφισβήτηση ενός θέματος και ενεργητική ακρόαση. Για την ανάλυση: συλλογή πληροφοριών, εξερεύνηση υλικού, γωνιές σκέψης στην τάξη, συζήτηση με αφίσες, παρουσιάσεις. Για το συμπέρασμα: πρόβλεψη συνεπειών, παιχνίδι, συζήτηση για τα υπέρ και τα κατά, έρευνα πραγματικών καταστάσεων, θετικές και αρνητικές υποθέσεις, ανοιχτά ερωτήματα, μάθηση βάσει έργου π.χ. ρομποτική, χαρτογράφηση και εννοιολογικοί χάρτες π.χ. επιχειρημάτων, συνεργατική μάθηση. Για την αξιολόγηση: οι μαθητές αξιολογούν μια κατάσταση, φτιάχνουν κάτι, λαμβάνουν μία πρώτη απόφαση. Για την εξήγηση και την αυτορρύθμιση: οι μαθητές επεξηγούν διαδικασίες, προβληματίζονται, διορθώνουν από μόνοι τους ό,τι απαιτείται, χρησιμοποιούν καθημερινές ρουτίνες και ρουμπρίκες.

Επιπλέον, διαπιστώνουμε ότι οι έξι διαστάσεις κριτικής σκέψης και οι πρακτικές με τις οποίες καλλιεργούνται όπως προτείνονται από τους ερευνητές στηρίζονται σε ικανότητες για δημοκρατικό πολιτισμό: Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης, αναλυτικής και κριτικής σκέψης, ακρόασης και παρατήρησης, ενσυναίσθησης, ευελιξίας και προσαρμοστικότητας, γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες, δεξιότητες συνεργασίας, επίλυσης συγκρούσεων με την έννοια των συγκρουόμενων απόψεων στο μάθημα. Επίσης, οι δεξιότητες αυτές είναι ήπιες δεξιότητες. Τόσο οι δεξιότητες κριτικής σκέψης, όσο και οι διδακτικές πρακτικές με τις οποίες διδάσκονται σύμφωνα με τους ερευνητές αναπτύσσονται μόνο σε ένα γενικότερο μαθησιακό περιβάλλον που στοχεύει στη δημιουργία ενεργών πολιτών, όπως αυτό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο δεύτερος τρόπος για το υποστηρικτικό σχολικό περιβάλλον επιβεβαιώνεται και από την πρόσφατη έρευνα των: Zhi Hong Wan & May Hung May Cheng (2019). Η έρευνα αποδεικνύει τη θετική συσχέτιση που έχει η δημιουργία ενός ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος στις ακαδημαϊκές δεξιότητες των παιδιών με τη διαμεσολάβηση της κριτικής σκέψης και τις κατάλληλες δραστηριότητες. Διαπιστώνουμε ότι το μοντέλο των Cheng και Wan (2017) με το οποίο μετρούν το υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον αποτελείται από συνιστώσες οι οποίες είναι ικανότητες για δημοκρατικό πολιτισμό, δεξιότητες και στάσεις: Η διαπραγμάτευση μαθητών/τριών είναι επικοινωνία, η προκλητική εργασία είναι αναλυτική και κριτική σκέψη, οι πολλαπλές προοπτικές είναι ανεκτικότητα στην αμφισημία, ο κοινός

έλεγχος είναι υπευθυνότητα, η σκεπτικιστική φωνή είναι δεξιότητες ακρόασης, η αβεβαιότητα είναι προσπάθεια για από κοινού επίλυση προβλημάτων, η προσωπική συνάφεια είναι αυτόνομη μάθηση. Συμπεραίνουμε ότι εάν εμπλουτίσουμε το μαθησιακό περιβάλλον της τάξης με αλληλεπίδραση, συνεργασίες μέσα και έξω από το σχολείο, αίσθημα του «ανήκειν», αίσθημα ευθύνης, γνήσιο ενδιαφέρον, μπορούμε να αναμένουμε, σύμφωνα με την έρευνα, ανάπτυξη κριτικής σκέψης, συμμετοχής, ήπιων δεξιοτήτων, λήψης αποφάσεων των μαθητών/τριών.

Σκοπός της παρούσας δράσης, ερευνητικά ερωτήματα, μέθοδος, εργαλεία, ανάλυση

Σκοπός της παρούσας δράσης είναι να συνδυάσουμε την έρευνα – δράση και τον κριτικό γραμματισμό ώστε να ενισχύσουμε ένα ευρύτερο πλαίσιο δημοκρατίας της γνώσης στο σχολείο μας. Ερωτήματα που προκύπτουν, σε αυτήν την περίπτωση, είναι με ποιες καλές πρακτικές θα μετατρέψουμε τη σχολική τάξη σε χώρο όπου εκπαιδευτικοί και μαθητές συνδιαμορφώνουμε την εκπαιδευτική διαδικασία, καλλιεργούμε σχέσεις πιο ισότιμες και εφαρμόζουμε πρακτικές έκφρασης όλων των φωνών, ανεξαρτήτου φύλου και εθνότητας. Η έρευνά μας είναι ποιοτική με ερευνητικό εργαλείο το ιστολόγιο. Το ιστολόγιο δημιουργεί ένα δημοκρατικό περιβάλλον μάθησης συμμετοχικό και συμπεριληπτικό όλων των λόγων και οπτικών των συμμετεχόντων υποκειμένων με ίσες ευκαιρίες συμμετοχής στις εκπαιδευτικές κοινωνικές δράσεις. Η τάξη μεταβάλλεται σε ψηφιακή κοινότητα μάθησης. Η συνεργαζόμενη ομάδα που μοιράζεται ευκαιρίες μάθησης παράγει συλλογικά γνώση με τρόπους που αμφισβητούν τους συμβατικούς και συνηθισμένους. Η γνώση αναλύεται κριτικά μέσα από ισότιμες διαλογικές πρακτικές. Η κοινότητα μάθησης ερευνά τις προοπτικές της, τα προβλήματά της και λαμβάνει τις αποφάσεις της αποδεχόμενη την πολυφωνία και την πολλαπλότητα των ταυτοτήτων που διαμορφώνονται λόγω της υπερποικιλότητας. Η διαφορετικότητα των ταλέντων στην τέχνη, που προκύπτει από τον διάλογο, υποστηρίζεται χωρίς να κατονομάζεται ή να στοχοποιείται με την πρακτική ενός ομίλου που οδηγεί στην ενδυνάμωση και στη χειραφέτηση των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών και μαθητών.

Τέτοιες εκπαιδευτικές διαδικασίες, ιστολόγιο, όμιλοι, πιστεύουμε ότι μπορούν να δώσουν στο σχολείο την προοπτική σταδιακής δημιουργίας δημοκρατικών υποκειμένων, δηλαδή ηθικά αυτόνομων και κριτικά σκεπτόμενων μαθητών και εκπαιδευτικών, που έχοντας βιώσει τη δημοκρατία, έχουν συνείδηση της κοινωνικής τους ύπαρξης και έχουν διαμορφώσει μια στάση ενεργητικής παρέμβασης στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Διερεύνηση της οπτικής των μαθητών και μαθητριών για το δημοκρατικό σχολείο

Επιχειρούμε να δημιουργήσουμε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον προκειμένου να ενισχύσουμε τις κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες των μαθητών/τριών στα πλαίσια του δημοκρατικού σχολείου. Το ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον θα έχει ψηφιακή και ηθική διάσταση. Η ψηφιακή και ηθική διάσταση προκρίνουμε να συναντιούνται σε ένα ιστολόγιο, αφού διαμέσου του υποστηρικτικού ψηφιακού περιβάλλοντος του ιστολογίου προωθούμε τη συζήτηση πώς φαντάζονται οι μαθητές/τριες τις σχέσεις μεταξύ τους και με τους καθηγητές τους σε ένα ιδανικό δια ζώσης υποστηρικτικό περιβάλλον. Ρωτάμε τους μαθητές/τριες αν συμφωνούν να είναι συνεκδότες του ιστολογίου της τάξης τους. Δέχονται την πρόταση με χαρά γιατί - όπως είπαν - δεν είχαν κάνει ποτέ κάτι τέτοιο σε προηγούμενες τάξεις, αλλά και γιατί το βλέπουν ως κάτι παρόμοιο με τη λεγόμενη «ομαδική» της τάξης τους που ήδη έχουν, σε κοινή εφαρμογή viber. Από τη συζήτηση με τους μαθητές/τριες μαθαίνω ότι είναι σύγχρονο και πολύ συνηθισμένο φαινόμενο της εποχής μας τέτοιες ομαδικές τμημάτων σχολείων, στις οποίες συζητούν προβλήματα και αναζητούν από κοινού λύσεις. Η μόνη διαφορά τώρα στο ιστολόγιο είναι ότι τα προβλήματα θα αφορούν αποκλειστικά το περιβάλλον του σχολείου με τον καθηγητή/τρια δημιουργό του ιστολογίου να αφουγκράζεται θέματα που τους απασχολούν. Το γεγονός ότι το ιστολόγιο της εμε επιτρέπει ίσα δικαιώματα έκδοσης σε καθηγητή/τρια

και μαθητές/τριες είναι κίνητρο για τους μαθητές να συγγράφουν, γιατί βλέπουν τον εαυτό τους ως «ίσο» με τον/την εκπαιδευτικό τους κι αυτό είναι μια μικρή «επανάσταση».

Επιλέγουμε το ψηφιακό περιβάλλον σε ιστολόγιο της εμε γιατί διαπιστώνουμε ότι διαθέτει όλα τα τεχνικά πλεονεκτήματα του μοντέλου Cheng και Wan: Οι μαθητές/τριες μπορούν να διαπραγματεύονται τις απαντήσεις τους σχολιάζοντας ή αλλάζοντας την ανάρτησή τους, όταν διαβάζουν την ανάρτηση των συμμαθητών τους. Κάθε ανάρτηση είναι πρόκληση, αφού είναι σε κοινή θέα και μπορεί να γίνει πολυτροπικό κείμενο. Για το ίδιο θέμα διατυπώνονται πολλαπλές απόψεις. Κάθε μαθητής/τρια είναι πομπός μηνύματος, δέκτης σχολίων και ενδεχομένως να συμφωνεί, να διαφωνεί ή να αναθεωρεί τις απόψεις του/της. Τα σχόλια στο ψηφιακό περιβάλλον εγκρίνονται από τον υπεύθυνο καθηγητή/τρια, ο/η οποίος/α αποφασίζει αν θα τα δημοσιεύσει ή όχι, με αποτέλεσμα να υποβοηθά την ευγένεια και το ήθος, ήπιες δεξιότητες οι οποίες στην πραγματική τάξη πιο δύσκολα εμπεδώνονται.

Επιλέγουμε, επίσης, το ιστολόγιο γιατί σύμφωνα με την έρευνα των Weiping Hu, Xiaojuan Jia, Jonathan A. Plucker & Xinxin Shan θεωρούμε ότι μπορεί η ψηφιακή τεχνολογία να γίνει εσωτερικό κίνητρο μάθησης για τους μαθητές/τριες, τη στιγμή που καθέννας/καθεμία διαθέτει το κινητό του/της. Το ιστολόγιο τονώνει το ενδιαφέρον και βοηθά την αυτόνομη μάθηση μέσα από κοινωνικές γνωστικές συγκρούσεις (σχόλια μαθητών/τριών για τις αναρτήσεις των συμμαθητών/τριών τους). Έτσι, μέσα στο ιστολόγιο παράγονται γνώση, αλήθειες, παραδοχές, σχηματίζονται ατομικές και κοινωνικές ταυτότητες.

Επιλέγουμε, τέλος, το ιστολόγιο γιατί σύμφωνα με την έρευνα των Loredana Lombardi, Valérie Thomas, Julie Rodeyans, Frederick Jan Mednick, Free De Backer & Koen Lombaerts είναι το ίδιο μια καλή πρακτική, αφού επιτρέπει πληθώρα καλών πρακτικών με τις οποίες αναπτύσσεται η κριτική σκέψη, όπως καταγισμό ιδεών, πολυμεσικό υλικό, παιχνίδι, επιχειρηματολογία, αυτοδιόρθωση, ενσυναίσθηση, αξιολόγηση, κ.ά.

Για το ιστολόγιο ως ψηφιακό υποστηρικτικό σχολικό περιβάλλον οι μαθητές/τριες συνεκδότες γράφουν: «Κάτι που μου κάνει ιδιαίτερη εντύπωση και γίνεται φανερό το τελευταίο διάστημα, είναι η επικοινωνία που έχουμε εμείς οι μαθητές με τους καθηγητές και εκτός του σχολικού πλαισίου. Ιδιαίτερα μετά την πανδημία, έχουμε αναπτύξει καινούριους τρόπους επικοινωνίας μέσω διαδικτύου και συγκεκριμένα μέσω επίσημης πλατφόρμας για εργασίες και ασκήσεις.» «Από την πλευρά των μαθητών η μεγάλη προσπάθεια είναι ότι τον τελευταίο καιρό προσπαθούν να χτίσουν μια σχέση εμπιστοσύνης και επικοινωνίας με τους καθηγητές μέσα και έξω από το σχολικό πλαίσιο. Αυτό συνήθως γίνεται μέσω του διαδικτύου για κάποια άποψη για μια εργασία ή για να καλυφθεί ένα πρόβλημα».

Στο ιστολόγιο οι μαθητές/τριες προτείνουν τρόπους πώς επιθυμούν να βελτιωθεί το δια ζώσης μαθησιακό περιβάλλον της τάξης, ώστε να ακούγονται οι φωνές τους, μέσα και έξω από το σχολείο (outdoor education): «Παράλληλα κάποια πρωτοπόρα προγράμματα που θα διοργανώσει το σχολείο θα βοηθήσουν στη συνεργασία και στη θετική σχέση των μαθητών.» «Για την αντιμετώπιση του φαινομένου το σχολείο με τους καθηγητές θα πρέπει να παρέμβει οργανώνοντας εκδηλώσεις και υλοποιώντας δραστηριότητες που θα φέρουν πιο κοντά τους νέους. Με τις δραστηριότητες αυτές οι μαθητές θα γνωρίσουν καλύτερα ο ένας τον άλλο δημιουργώντας φιλικές σχέσεις μεταξύ τους.[...] Εν κατακλείδι με την παρέμβαση του σχολείου το φαινόμενο μπορεί να λυθεί φέρνοντας θετικές επιπτώσεις μέσω του συντονισμού. Αν παρθούν τα κατάλληλα μέτρα θα δημιουργηθεί ένα φιλικό, ευχάριστο και δημιουργικό περιβάλλον μάθησης όπου οι μαθητές θα μπορούν να συνεργαστούν και να υπάρχει εμπιστοσύνη μεταξύ τους.» «Τέλος, υπάρχουν κάποιοι τρόποι που θα μπορούσαν να φέρουν τα παιδιά κοντά και να βελτιώσουν το κλίμα που επικρατεί. Ένας από αυτούς είναι η δημιουργία δραστηριοτήτων: Τα παιδιά θα χωρίζονταν σε ομάδες από τους καθηγητές τους και θα έπαιρναν μέρος σε δραστηριότητες όπως ζωγραφική, εκδρομές και θεατρικές παραστάσεις. Με αυτό τον τρόπο όλοι θα γνωρίζονταν αναμεταξύ τους και θα δημιουργούνταν νέες φιλίες που κάνεις ίσως να μην είχε φανταστεί.» «Οι εκδρομές, οι ομαδικές εργασίες, συγκεκριμένα προγράμματα που ακολουθούν όλα μπορούν να δώσουν

στον μαθητή μια θετική επίπτωση, εφόσον αυτό θα τον βοηθήσει να αναπτύξει και πιο δυνατές σχέσεις με τους φίλους του ή ακόμα και να γνωρίσει καινούρια άτομα χωρίς να υπάρχει ο φόβος της απόρριψης, αλλά και του δίνεται η ευκαιρία να μάθει καινούριες δεξιότητες».

Χαρακτηριστικοί των θεμάτων που απασχολούν τους μαθητές/τριες σχετικά με ένα υποστηρικτικό σχολικό περιβάλλον είναι οι τίτλοι που δίνουν οι ίδιοι/ες στα άρθρα τους. Μερικοί από τους τίτλους: «Αμοιβαία σχέση καθηγητών-μαθητών», «Οι σχέσεις μας, με το σχολείο μας», «Η Επικοινωνία στο σχολείο!», «ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ», «Ποια είναι η πραγματική σχέση ανάμεσα στους μαθητές».

Αποδελτιώνουμε τα άρθρα των μαθητών μας. Ο αναστοχασμός από την αποδελτίωση αποκαλύπτει ότι ζητούμενο για τους μαθητές/τριες είναι να αποκτήσουν μία κοινωνική ταυτότητα ότι συμμετέχουν στο σχολείο, είτε στο μάθημα, είτε σε δραστηριότητες του σχολείου. Ζητούμενο είναι αυτή η κοινωνική ταυτότητα της συμμετοχής να προκύψει από τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ τους και με τους εκπαιδευτικούς τους. Προτείνουν ως λύση μια δραστηριοκεντρική και ευέλικτη μάθηση, όπως ένταξη σε ομαδικές δραστηριότητες, εκδρομές, εκδηλώσεις σύμφιξης σχέσεων, π.χ. αθλητικές, καινοτόμα προγράμματα. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από τις ποιοτικές ομαδικές δραστηριότητες θα είναι: επικοινωνία, αυτοεκτίμηση, αυτοκριτική, αμοιβαίος σεβασμός, κοινωνικότητα, διαχείριση συναισθημάτων, οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης, άρση στερεοτύπων. Αν οι μαθητές στα πλαίσια καινοτόμων δραστηριοτήτων περνούν ευχάριστες ώρες στο σχολείο και αποδείξουν τη συμμετοχή τους, ενδεχομένως, αυτό να είναι εσωτερικό κίνητρο και για καλύτερες σχολικές επιδόσεις στα μαθήματα.

Το **ερώτημα** που μας προέκυψε από την αποδελτίωση των απόψεων των μαθητών είναι αν μπορούμε να σχεδιάζουμε δράσεις οι οποίες θα εκκινούν από ταλέντα, κλίσεις και δεξιότητες των μαθητών/τριών, ώστε να είναι ισχυρό εσωτερικό κίνητρο για αυτούς να εμπλακούν. Στις δράσεις αυτές θα είμαστε οι μαθητές/τριες και οι εκπαιδευτικοί συνδημιουργοί καλών πρακτικών, ώστε να καλλιεργείται, παράλληλα και η κριτική τους σκέψη.

Μαθητές/τριες με αγάπη για τη ζωγραφική μέσα από τις αναρτήσεις τους στο ιστολόγιο και τον αναστοχασμό τους μας ζήτησαν, αν μπορούμε, με δράσεις να στηρίξουμε αυτήν την αγάπη. Οι μαθητές/τριες ήταν επτά από το ίδιο τμήμα, σχετικά μεγάλο ποσοστό σε ένα τμήμα 25 παιδιών. Προκρίναμε τη δομή ενός ομίλου, από τη δομή ενός προγράμματος, ή την ένταξη της ζωγραφικής σε διδακτικά αντικείμενα, γιατί ο όμιλος εκκινεί αποκλειστικά από το ταλέντο, τις επιδιώξεις, τις επιθυμίες και τα ενδιαφέροντα των μελών του, καθιστώντας τα μέλη του συνδημιουργούς του περιεχομένου του. Ακόμη, ο όμιλος μετέχει με δράσεις, ακόμα και ακτιβισμού, στην τοπική κοινωνία, προτείνοντας – με όχημα τη ζωγραφική - ευφάνταστες λύσεις σε προβλήματα.

Σχεδιασμός της δράσης

Η δράση «Όμιλος: Μαθητές με Αγάπη για τη Ζωγραφική» κάλυψε τους θεματικούς **άξονες** ενός δημοκρατικού σχολείου: Α. Γνωριμία με τους μαθητές μου - παιδαγωγική σχέση Β) ενίσχυση κλίματος αποδοχής, Γ. νέοι τρόποι διδασκαλίας. Δ. Διαλογικές πρακτικές και τρόποι ανατροφοδότησης και Ε. Εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης.

Σχεδιάστηκε να λειτουργήσει σε τριάντα έξι ώρες: Δέκα ώρες αφιερώθηκαν στον σουρεαλισμό του SALVADOR DALI, (1904-1989). Δέκα ώρες αφιερώθηκαν στον εξπρεσιονισμό, κυβισμό, φωβισμό του MARC CHAGALL, (1887-1985). Δέκα ώρες αφιερώθηκαν στον κυβισμό του PABLO PICASSO. Δύο ώρες αφιερώθηκαν στη Μονή Λαζαριστών. Τέσσερις ώρες αφιερώθηκαν σε ιστολόγιο – ημερολόγιο δράσεων του ομίλου.

Οι μαθητές/τριες επέλεξαν οι ίδιοι/ες τους μεγάλους ζωγράφους με τους οποίους ήθελαν να ασχοληθούν παρακινούμενοι από τα σχολικά τους εγχειρίδια όλων των τάξεων, τα οποία είναι διάσπαρτα διακοσμημένα από τους πίνακές τους, π.χ. Λογοτεχνία, Φάκελος Υλικού –

Δίκτυα κειμένων, Γ' Λυκείου, Μαρκ Σαγκάλ, «Ο περίπατος», 1918, σ. 19, «»Σκηνικό για το χορόδραμα, το πουλί της φωτιάς», 1945, σ. 27.

Ειδικότερα για τον Πικάσο περιηγήθηκαν στις ηλεκτρονικές συλλογές του Τελλογλείου Ιδρύματος Τεχνών και επέλεξαν το έργο το οποίο και αποφάσισαν να «υιοθετήσουν». Η επίσκεψη στη Μονή Λαζαριστών αποφασίστηκε από τους μαθητές/τριες γιατί ήταν σχετική με τις ανησυχίες τους, μοντέρνα τέχνη, και είναι, επίσης, κοντά, σε διπλανό δήμο του σχολείου τους. Τέλος, όλοι ανάρτησαν τα έργα τους και τις δράσεις τους σε ιστολόγιο – ημερολόγιο με δικούς τους τίτλους.

Περιγραφή της δράσης

Οι μαθητές/τριες επέλεξαν μόνοι τους το συγκεκριμένο έργο του Νταλί και του Σαγκάλ με το οποίο ήθελαν να ασχοληθούν, συνεπώς είχαν διαφορετικό έργο ο καθένας. Αξιοποίησαν τους πίνακες του Νταλί: 1) «Η Εμμονή της Μνήμης», (1931), 2) «Αρχαιολογική Ανάμνηση του Άγγελου του Μιλέ», (1933), 3) «Ο Ύπνος», (1937), 4) «Το Αίνιγμα του Χίτλερ», (1939), 5) «Το Πρόσωπο του Πολέμου», (1940), 6) «Κεφάλι που Εκρήγνυται», (1951), 7) «Γαλάτεια των Σφαιρών», (1952). Αξιοποίησαν, επίσης, τους πίνακες του Σαγκάλ: 1) «Ανάμεσα στην Ειρήνη και στον Πόλεμο», (1939), 2) «Ο Πολύφημος», (1952), 3) «Ο Οδυσσεάς στο παλάτι του Αλκίνοου», (1952), 4) «Ο Ορφέας», (1959), 5) «Δάφνις και Χλόη», (1961), 6) «Πτώση του Ίκαρου», (1975), 7) «Φαέθων», (1977). Παρατήρησαν στοιχεία που τους παραξένευαν, π.χ. απροσδόκητες επισυνάψεις αντικειμένων στον Νταλί, αταίριαστα χρώματα και παραμυθικό στοιχείο στον Σαγκάλ, κ.ά. Τα ανέλυσαν, τα ερμήνευσαν και προσπάθησαν να τα αποδώσουν σε μία νέα δικιά τους σύνθεση. Μοιράστηκαν στην ολομέλεια πώς προσέλαβαν τους πίνακες του Νταλί και γιατί, αν τα αταίριαστα χρώματα του Σαγκάλ τους προκάλεσαν αντιφατικά συναισθήματα, αν η εμμονή του Σαγκάλ σε αρχαίους ελληνικούς μύθους μπορεί να συνδεθεί με αξίες. Οι μαθητές/τριες συναισθάνθηκαν, για παράδειγμα, την κλιματική αλλαγή στο «Φαέθων», την αγάπη που φτάνει μέχρι τη θυσία στον «Ορφέα», το διαρκές αίτημα για δικαιοσύνη στον «Πολύφημο», την ισότητα και το μέτρο στην «Πτώση του Ίκαρου».

Παραδείγματα από τίτλους μαθητών/τριών στο ιστολόγιο:

«Phaeton Marc Chagall – Η καταστροφή του περιβάλλοντος»

«Marc Shagall : Ορφέας – 4η ΑΞΙΑ: ΑΓΑΠΗ – ΘΥΣΙΑ»

«MARC SHAGALL ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ, ΑΞΙΑ : ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ»

«March chagal, Ίκαρος, αξία: Μέτρο- Ισότητα»

Οι μαθητές/τριες επέλεξαν μετά από περιήγηση στις e-συλλογές του Ιδρύματος να υιοθετήσουν το χαρακτηριστικό έργο «Άνθρωπος και Περιστέρι» του PABLO PICASSO. Με αφορμή το «υιοθετημένο» έργο προέκτειναν τους συμβολισμούς του για τα κάγκελα και το περιστέρι σε δικά τους ζωγραφικά έργα, αφού έγραψαν πρώτα μία σύντομη παράγραφο για το τι σκέφτηκαν να ζωγραφίσουν, πώς το συμβολίζουν και με ποιους κώδικες/είδη αφαίρεσης το αποδίδουν, (π.χ. του Νταλί, του Σαγκάλ ή του Πικάσο).

Παραδείγματα από τις παραγράφους των μαθητών/τριών:

«Ζωγραφίζω με αφορμή το «Άνθρωπος και Περιστέρι»:

Μαθητής/τρια: «Το πρόβλημα που σκέφτηκα να ζωγραφίσω είναι οι γρήγοροι ρυθμοί των σημερινών κοινωνιών. Όλο και περισσότεροι άνθρωποι αφήνουν πίσω τους τα χωριά και μετακομίζουν σε μεγάλες πόλεις. Ξεχνάνε την σημασία της φύσης παρασυρόμενοι από τα αγαθά που τους προσφέρει η τσιμεντούπολη. Θα αποτυπώσω τη σύγχρονη κοινωνία με τα μεγάλα κτίρια με πολλά σχήματα, σκούρα χρώματα, σα λαβύρινθο. Η λύση στο πρόβλημα που θα απεικονίσω είναι η φύση. Η φύση αντιπροσωπεύει την ελευθερία από τις νέες τεχνολογίες της σύγχρονης ζωής. Οι νέες τεχνολογίες δημιουργούν άγχος στους ανθρώπους και τους απομονώνουν από τον κοινωνικό περίγυρο στον οποίο βρίσκονται. Θα απεικονίσω τη φύση με τα

πυκνά δέντρα και το πράσινο με φωτεινά και έντονα χρώματα και αφαιρετικό σχέδιο».

Μαθητής/τρια: «Το πρόβλημα που σκέφτηκα να ζωγραφίσω είναι εικόνες κακομεταχείρισης ή βασανισμού ζώων, όπως έκθεση σε κλουβιά στα μαγαζιά, σε τσίρκο, σε πάρκα, πώληση ζώων χωρίς άδεια, δημιουργία καταναλωτικών αγαθών από τα ζώα, π.χ. γούνες. Θα τα αποτυπώσω σουρεαλιστικά ή με την τέχνη κολάζ ή ανάμεικτα με ζωγραφική και κολάζ. Θα αντιστρέψω τους ρόλους μεταξύ ανθρώπων και ζώων: Θα προσωποποιήσω τα ζώα βάζοντάς τα σε ανθρώπινες καταστάσεις ή θα ζωγραφίσω ανθρώπους να παθαίνουν αυτά τα άσχημα που οι ίδιοι κάνουν στα ζώα. Θα τα αποδώσω σουρεαλιστικά με απροσδόκητες επισυνάψεις αντικειμένων».

Η ανάλυση, ερμηνεία, πρόσληψη, σύνθεση, δημιουργία είναι δεξιότητες κριτικής σκέψης. Στη Μονή Λαζαριστών μέσα από τις δράσεις μουσειοπαιδαγωγού, αλλά και στο ιστολόγιο – ημερολόγιο του ομίλου οι μαθητές συνεργάστηκαν, ανακάλυψαν ερεθίσματα, ήχους, χρώματα, εικόνες, αντάλλαξαν απόψεις, επικοινωνήσαν μέσα από τον κώδικα της κοινής αγάπης για τη ζωγραφική. Όλα τα έργα των παιδιών στο ιστολόγιο σχολίασε καθηγήτρια Εικαστικών Πανεπιστημίου Φλώρινας.

Παραδείγματα από τα σχόλια της καθηγήτριας:

«Η ... αφήνεται στο χώρο της είναι ελεύθερη, είναι συμβολική.»

«Ο ... πιο δεξιότηχνης, προσεγγίζει το θέμα εικονικά.»

«Ο ... πατάει στα πόδια του, είναι ρεαλιστής όχι του συναισθήματος και της θεωρίας.»

Συμπεράσματα - Αποτίμηση της δράσης

Αναστοχαστικά σχόλια για το πώς υλοποιήθηκε η δράση σε σχέση με τα Ιστολόγια

Η δράση με στόχο τον εμπλουτισμό του μαθησιακού περιβάλλοντος με κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες ώστε αυτό διαρκώς να εκδημοκρατίζεται υλοποιήθηκε με δραστηριότητες που έδωσαν εσωτερικά κίνητρα στους μαθητές/τριες να ασχοληθούν, συνδιαμόρφωσαν καλές πρακτικές και καλλιέργησαν την κριτική σκέψη. Οι δραστηριότητες πραγματοποιούνταν διαρκώς στο ψηφιακό και στο δια ζώσης περιβάλλον, (υβριδικό) και ήταν σε κοινή θέα με αποτέλεσμα να αξιολογούνται διαμορφωτικά και σχεδόν ταυτόχρονα με την ανάρτησή τους. Αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων ήταν οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν μία νέα κοινωνική ταυτότητα συμμετοχής στην ολομέλεια του τμήματος δια ζώσης και σε ένα εκτεταμένο ιστολόγιο, αλλά και μία ταυτότητα εκπροσώπησης του σχολείου τους στην τοπική κοινωνία του δήμου τους και στην ευρύτερη κοινωνία της πόλης τους με βάση τη δεξιότητά τους στη ζωγραφική δια ζώσης και σε ένα συνοπτικό ιστολόγιο.

Τα ιστολόγια, τελικά, που λειτούργησαν ήταν δύο: το εκτεταμένο ιστολόγιο (Ε.Ι.) της τάξης και το συνοπτικό ιστολόγιο (Σ.Ι.) του ομίλου. Μπορούμε να διαπιστώσουμε στον τρόπο λειτουργίας τους τη σχέση τους με το δημοκρατικό σχολείο: Το Ε.Ι. ήταν η έρευνα σχετικά με τη βελτίωση των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων των μαθητών/τριών και το Σ.Ι., δηλαδή ο όμιλος ήταν μία δράση βελτίωσης.

Παράλληλα, όμως καθένα από τα δύο ιστολόγια ήταν από μόνα τους μία έρευνα – δράση: Το Ε.Ι. ερευνήσε τις απόψεις των μαθητών/τριών για την αναβάθμιση του σχολικού περιβάλλοντος, ενώ το ίδιο ήταν και δράση, δηλαδή αναβάθμιση, αφού ήταν καλή πρακτική εμπλοκής, συνεργασίας, επικοινωνίας, ισοτιμίας, επιχειρηματολογίας, διαλόγου, (συν)δημιουργίας. Το Ε.Ι. εμπέδωσε τη συνοχή σε όλο το τμήμα (**αντίδραση** μαθητών/τριών για τη δράση) αποτρέποντας αποκλεισμό υπο-ομάδων. Η μόνη υπο-ομάδα που προέκυψε ήταν αυτή του ομίλου με βάση τη δεξιότητα της ζωγραφικής που έγινε αμέσως αποδεκτή με θαυμασμό από όλη την τάξη.

Το Σ.Ι. διερεύνησε το ταλέντο των μαθητών και το κοινοποίησε με συνεργασίες. Οι μαθητές είχαν εσωτερικό κίνητρο να ασχοληθούν με την αγάπη τους για τη ζωγραφική, είχαν

έμπνευση από μεγάλους ζωγράφους, κριτικά συνέθεσαν τα δικά τους έργα, τα εξέθεσαν σε εικονική έκθεση στο ιστολόγιο και είχαν τη δυνατότητα στα πλαίσια σύμπραξης με το Τελλόγλειο Ίδρυμα τεχνών να τα δείξουν δια ζώσης και σε ευρύ κοινό. Οι μαθητές/τριες (**αντίδραση** μαθητών/τριών για τη δράση) του ομίλου σε σχετικό ερωτηματολόγιο αναγνώρισαν την καταλυτική δύναμη στο θετικό αποτέλεσμα της ευχάριστης συνεργασίας τους με τους συμμαθητές/τριες τους και με την υπεύθυνη καθηγήτρια του ομίλου. Οι συμμαθητές/τριες των μελών του ομίλου σχολίασαν με ενθουσιασμό την ίδρυσή του στο Ε.Ι. ελπίζοντας ότι ο όμιλος μπορεί να γίνει εφελκυστικό διακρίσεων για τα μέλη του στην κοινωνία της πόλης.

Χαρακτηριστικά σχόλια των μαθητών/τριών:

«Οι μαθητές χάρηκαν με την ιδέα, την θεώρησαν ακόμη και πολύ πρωτότυπη, διότι είναι οι πρώτοι μαθητές που υλοποιούν μια τέτοια ιδέα στο σχολείο.»

«Και όμως είναι αληθινό!! Το 2ο λύκειο Ελευθερίου Κορδελιού και συγκεκριμένα το Β'2 εντυπωσίασε ολόκληρο το πανελλήνιο! Χτες 29/10/2022 πραγματοποιήθηκε ο πανελλήνιος διαγωνισμός ζωγραφικής στο Α.Π.Θ της Θεσσαλονίκης με το Β'2 και την κ. Μ.Π. να αντιπροσωπεύει το σχολείο τους και να αφήνει άναυδους τους παρευρισκόμενους με τις προσπάθειές τους!»

Οι δράσεις των δύο ιστολογίων στην εκπαιδευτική πλατφόρμα e-me.edu "Φωνή μαθητών" και "Μαθητές με Αγάπη για τη Ζωγραφική" διακρίθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας ως Καινοτόμες Δράσεις και δημοσιεύτηκαν στην Εκπαιδευτική Πύλη ΥΠΑΙΘΑ, Διεύθυνση Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας και Καινοτομίας: στους συνδέσμους:

1. <http://edu-gate.minedu.gov.gr/index.php/alles-kainotomes-draseis/6166-2-3>

2. <http://edu-gate.minedu.gov.gr/index.php/alles-kainotomes-draseis/6167-2-4>

Το πρώτο ιστολόγιο "Φωνή μαθητών" λειτούργησε ως μαθητική εφημερίδα σε ένα Δημοκρατικό σχολείο.

Το δεύτερο ιστολόγιο "Μαθητές με Αγάπη για τη Ζωγραφική" λειτούργησε ως ημερολόγιο ενεργειών Ομίλου του σχολείου.

Ποια ήταν η συμβολή της δράσης

Στα πλαίσια της δράσης συνδιαμορφώθηκαν από τους μαθητές/τριες και την εκπαιδευτικό δραστηριότητες ως **καλές πρακτικές** ενός δημοκρατικού σχολείου: Συγκεκριμένα:

Οι δραστηριότητες στα ιστολόγια, ήδη από την έναρξη μιας σχολικής χρονιάς: ως ασύγχρονη επικοινωνία, ως ημερολόγιο ενεργειών/δράσεων, ως άνοιγμα στην κοινωνία και σχολιασμό από κοινό, (συμμαθητές/τριες, καθηγήτρια Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών), ως έρευνα – δράση με στόχο να αφουγκράζεται η εκπαιδευτικός αυτό που θέλουν και έχουν ανάγκη οι μαθητές/τριες.

Οι βιωματικές δραστηριότητες στα πλαίσια υπογεγραμμένης σύμπραξης/συνεργασίας με το Τελλόγλειο Ίδρυμα τεχνών, «Μνημόνιο Συνεργασίας», όπως ξενάγηση στις εικαστικές εκθέσεις του Τελλογλείου, μελέτη δια ζώσης του έργου που υιοθετήσαμε, ενημέρωση για τις συνθήκες φύλαξης έργων τέχνης, συμμετοχή σε δράσεις συντήρησης των έργων τέχνης στις υπόγειες αποθήκες του. Επιστημονικοί συνεργάτες/εικαστικοί καλλιτέχνες του Τελλογλείου στήριξαν τα παιδιά να ζωγραφίσουν τα δικά τους έργα με αφορμή το έργο «υιοθεσίας».

Τα εκτιμώμενα **μαθησιακά αποτελέσματα** της δράσης ήταν:

Τα ιστολόγια λειτούργησαν ως χώρος εναλλακτικής και διαφοροποιημένης αξιολόγησης: αξιολογεί ο εκπαιδευτικός τους μαθητές, οι μαθητές αξιολογούν ο ένας τη δουλειά του άλλου, η τοπική κοινωνία, οι διαδικτυακοί αναγνώστες αξιολογούν τη δουλειά του σχολείου.

Με την «Υιοθεσία ενός έργου τέχνης» ως διδακτική τεχνική από το Τελλόγλειο Ίδρυμα, οι μαθητές/τριες βίωσαν κοινωνικές εκδηλώσεις/δράσεις/μοναδικές εμπειρίες ζωής: α) Είδαν σπάνια έργα τέχνης. β) Είδαν χημικές τεχνικές συντήρησης έργων τέχνης. γ) Εξέθεσαν τις ζωγραφιές τους στα εικαστικά εργαστήρια του Τελλογλείου, ώστε να είναι επισκέψιμα στο

κοινό της πόλης. Με τα θέματα που ζωγράφισαν (στην Έκθεση Αποτίμησης στην ιστοσελίδα του σχολείου) δρουν με Ακτιβισμό, ως Ενεργοί πολίτες, σε σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα. δ) Οι φυσικοί επισκέπτες του Τελλογλείου γνωρίζουν, αξιολογούν τη δουλειά του σχολείου, το σχολείο προβάλλει τη δουλειά του στην πόλη της Θεσσαλονίκης.

Απόσπασμα από την έκθεση **αποτίμησης λειτουργίας του Ομίλου στην ιστοσελίδα του σχολείου:**

«Ο Όμιλος «Μαθητές με Αγάπη για τη Ζωγραφική» ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 5/10/22. Λειτουργήσε τριάντα έξι ώρες (36). Οι δια ζώσης συναντήσεις έληξαν στις 21/02/23.

Στα πλαίσια λειτουργίας του υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας με το Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ. Το Μνημόνιο ξεκίνησε τη δράση του στις 30/11/2023. Τυπικά ολοκληρώνεται στις 10/03/23. Η συνεργασία συνεχίζεται άτυπα και πέραν της 10/03/23 και μέχρι τη συμμετοχή των μαθητών/τριών του Ομίλου στα εγκαίνια Έκθεσης των Εικαστικών Εργασιών του Τελλογλείου με δικά τους πρωτότυπα έργα, εντός του 2023. Με τα έργα τους οι μαθητές/τριες του Ομίλου συντελούν Βιωματική δράση στις εξής θεματικές:

Στερεότυπα, Πόλεμος, Εγκλεισμός, Εκφοβισμός, Πόλεμος, Έλλειμμα επικοινωνίας, Αστικοποίηση, Φύση, Κακοποίηση ζώων.

Αφόρμηση της Βιωματικής δράσης είναι η «Υιοθεσία» από το σχολείο μας του έργου χαρακτηριστικής τέχνης του Pablo Picasso «Άνθρωπος και Περιστερί», το οποίο φυλάσσεται στη συλλογή του Τελλόγλειου. Οι μαθητές/τριες «συνομήλησαν» με το έργο που υιοθέτησαν, την εποχή του, την τεχνοτροπία του. Προέκτειναν τα μηνύματα και τους πιθανούς συμβολισμούς του στα δικά τους πρωτότυπα εικαστικά έργα τα οποία και φιλοτέχνησαν με τη βοήθεια συνεργάτη του Ιδρύματος (Εικαστικού καλλιτέχνη).

Στα πλαίσια του Μνημονίου οι μαθητές/τριες: α) Συμμετείχαν ως καλεσμένοι σε Κοινωνική εκδήλωση του Τελλογλείου, στα εγκαίνια της έκθεσης «Ξεριζωμοί 1922-2022. Μαρτυρίες μέσα από την τέχνη» που τελεί υπό της αιγίδα της Προεδρίας της Δημοκρατίας, στις 16 Δεκεμβρίου 2022. β) Ξεναγήθηκαν από την κ. Μπουντουρέλη, συμβαλλόμενη του Μνημονίου, δωρεάν σε τρέχουσες εκθέσεις του Τελλογλείου Ιδρύματος και θαύμασαν σπάνια έργα τέχνης, π.χ. για την Ελληνική Επανάσταση του 1821. γ) Περιηγήθηκαν στις αποθήκες των έργων τέχνης του Τελλογλείου, ώστε να γνωρίσουν αναλυτικά τις συνθήκες φύλαξης και συντήρησής τους από τους υπεύθυνους συντηρητές του Ιδρύματος.

Ο Όμιλος βίωσε, επίσης, δραστηριότητες σε μουσειοπαιδαγωγικά προγράμματα της Μονής Λαζαριστών σε έργα ρωσικής πρωτοπορίας της συλλογής «Κωστάκη».

Στα πλαίσια των δια ζώσης συναντήσεών του, εξοικείωσε τους μαθητές με έργα Ευρωπαϊών μεγάλων ζωγράφων των αρχών του 20ου αι., Salvador Dali, Marc Shagall, Pablo Picasso και διαφορετικές όψεις της αφαίρεσης ως ζωγραφικού κώδικα. Παράλληλα, αναζήτησε επιρροές της αφαίρεσης και στην Ελλάδα στη Γενιά του 1930 στον «Ελληνοκεντρικό μοντερνισμό», Γ. Σπυρόπουλος, Φ. Κόντογλου, Γ. Μόραλης, Ν. Χατζηκυριάκος Γκίκας, Γ. Τσαρούχης, Ν. Εγγονόπουλος.

Συνεργαστήκαμε, επίσης, για δεύτερη χρονιά με την Εικαστική καλλιτέχνη, Καθηγήτρια στο τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών Πανεπιστημίου Φλώρινας, κ. Σοφία Παπαδοπούλου, η οποία με πολύ αγάπη σχολίασε στο Ιστολόγιο τα έργα όλων των παιδιών.

Παρατίθεται το link του Ιστολογίου του Ομίλου, ως μέσο προβολής και ανάδειξης όλων των δραστηριοτήτων/δράσεών του. Το Ιστολόγιο θα εμπλουτίζεται διαρκώς και μέχρι τη συμμετοχή των μαθητών/τριών στα Εγκαίνια της Έκθεσης των Εικαστικών εργασιών του Τελλόγλειου.

Επιμέλεια Κειμένου: Μ.Π.

Από εδώ και πέρα...

Για την επόμενη χρονιά, ήδη με την έναρξη, σκεφτόμαστε να επεκτείνουμε τη λειτουργία ιστολογίου σε περισσότερα τμήματα, κάθε τμήμα να έχει το ιστολόγιό του, σαν την «ομαδική» της τάξης του. Ο λόγος θα είναι να θέτουμε σε διαλογική συζήτηση ο,τιδήποτε μας απασχολεί σε σχέση με τη λειτουργία του σχολείου. Έτσι, το ιστολόγιο θα λειτουργεί ταυτόχρονα ως έρευνα – δράση, αφού οι μαθητές θα προτείνουν λύσεις στα προβλήματα και θα συνδιαμορφώνουν στάσεις.

Σκεφτόμαστε, επίσης, να συνεχίσουμε τη συνεργασία με φορείς της πόλης μας. Η συνεργασία είναι outdoor education και μπορεί και αυτή να επεκταθεί σε έρευνα δράση: οι μαθητές παίρνουν απαντήσεις δια ζώσης και αφομοιώνουν εκπαιδευτικά θέματα, καλλιεργώντας παράλληλα ήπιες δεξιότητες.

Εξαγωγή συμπερασμάτων από τη συνολική υλοποίηση του ομίλου

Ο Όμιλος ως ένα δημοκρατικό περιβάλλον διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης λειτούργησε με πολλαπλούς τρόπους: Α) Συνέβαλε στη βαθύτερη προσέγγιση και γνωριμία των εκπαιδευτικών με τους μαθητές/τριες, αλλά και των μαθητών/τριών μεταξύ τους. Β) Καθιέρωσε ένα κλίμα χαράς και συνεργασίας για όλους. Οικοδόμησε κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας. Γ) Δίδαξε τεχντροπίες στην τέχνη ολιστικά, με χρήση όλων των αισθήσεων, συνομιλώντας με προσωπικά βιώματα του κάθε μαθητή/τριας. Προσέλκυσε το ενδιαφέρον και κάθε μαθητής/τρια απέβαλε με την τέχνη το περίσσειμα της ενέργειάς του που ζητά διέξοδο. Δ) Ενεργοποίησε τους μαθητές/τριες με καλές πρακτικές για ελκυστικές δράσεις και την παροχή κατάλληλων εσωτερικών κινήτρων. Ε) Αξιολόγησε εναλλακτικά τους μαθητές/τριες μέσα από τη δημιουργία ευκαιριών για ήπιες δεξιότητες, όπως: προσωπική έκφραση, διαχείριση συναισθημάτων, διασφάλιση ισορροπίας στις διαπροσωπικές τους σχέσεις, αυτοεκτίμηση, συνεργασία, επικοινωνία.

Ο Όμιλος ως ένα υβριδικό και μικτό περιβάλλον διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης, δια ζώσης μέσα στο σχολείο, δια ζώσης έξω από το σχολείο και ψηφιακό στο ιστολόγιο, καλλιέργησε, επιπλέον, ήπιες δεξιότητες που χαρακτηρίζουν τον ενεργό πολίτη: Α) Τροφοδότησε τη φαντασία και τη δημιουργικότητα εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών σε ένα πλαίσιο κανόνων που διασφαλίζουν τη δικαιοσύνη και τον αμοιβαίο σεβασμό των συμμετεχόντων, αποθαρρύνοντας την εμφάνιση παραβατικών συμπεριφορών. Β) Προώθησε το αίσθημα του ανήκειν στο σχολείο, ενίσχυσε την προσήλωση σε στόχους και σε δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων. Γ) Τόνωσε τη χειραφέτηση των μαθητών/τριών (π.χ. εκπροσώπησαν το σχολείο τους στο φιλότεχνο κοινό της πόλης) και την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Δ) Συνέβαλε στην ανάπτυξη κριτικού στοχασμού των μαθητών/τριών για την αντιμετώπιση μιας προβληματικής κατάστασης: Κάθε μαθητής/τρια, τελικά, μαθαίνει να επεξεργάζεται βαθιά τις εμπειρίες του/της για να μετασχηματίσει δυσλειτουργικές παραδοχές του, ως κοινωνικό υποκείμενο.

Αναφορές

Cheng, M. M. H., and Z. H. Wan, (2017). “Exploring the Effects of Classroom Learning Environment on Critical Thinking Skills and Disposition: A Study of Hong Kong 12th Graders in Liberal Studies.” *Thinking Skills and Creativity* 24: 152–163.

Loredana Lombardi, Valérie Thomas, Julie Rodeyns, Frederick Jan Mednick, Free De Backer & Koen Lombaerts (2021): Primary school teachers’ experiences of teaching strategies that promote pupils’ critical thinking, *Educational Studies*, DOI: 10.1080/03055698.2021.1990017
To link to this article : <https://doi.org/10.1080/03055698.2021.1990017>

Weiping Hu, Xiaojuan Jia, Jonathan A. Plucker & Xinxin Shan (2016) Effects of a Critical Thinking Skills Program on the Learning Motivation of Primary School Students, Roper

Review, 38:2, 70-83, DOI: 10.1080/02783193.2016.1150374. To link to this article: <https://doi.org/10.1080/02783193.2016.1150374>

Zhi Hong Wan & May Hung May Cheng (2019) Classroom learning environment, critical thinking and achievement in an interdisciplinary subject: a study of Hong Kong secondary school graduates, *Educational Studies*, 45:3, 285-304, DOI: 10.1080/03055698.2018.1446331. To link to this article: <https://doi.org/10.1080/03055698.2018.1446331>

Ε.Ι. Εκτεταμένο Ιστολόγιο: <https://blogs.e-me.edu.gr/hive-MICHOU-1>

Έκθεση αποτίμησης λειτουργίας Ομίλου «Μαθητές με Αγάπη για τη Ζωγραφική»: <http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/portal/index.php/activities/edu/1083-apotimisi>

Ιστολόγιο στην εκπαιδευτική πλατφόρμα e-me.edu το οποίο λειτούργησε ως ημερολόγιο ενεργειών Ομίλου με θέμα: "Μαθητές με Αγάπη για τη Ζωγραφική": <http://edu-gate.minedu.gov.gr/index.php/alles-kainotomes-drasesis/6167-2-4>

Καινοτόμο ιστολόγιο στην εκπαιδευτική πλατφόρμα e-me.edu το οποίο λειτούργησε ως μαθητική εφημερίδα: <http://edu-gate.minedu.gov.gr/index.php/alles-kainotomes-drasesis/6166-2-3>

Μνημόνιο Συνεργασίας 2ου ΓΕΛ Ελευθερίου - Κορδελιού & Τελλογλείου Ιδρύματος: <http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/portal/index.php/news-5/1073-teloglio>

Σ.Ι. Συνοπτικό Ιστολόγιο στην e-me: <https://blogs.e-me.edu.gr/hive-OMILOSZOGRAFIZO-1>